

תאריך: 1.12.2020
מספרנו: 10000

לכבוד
מר כמיל אבו רוקון
מתאם פעולות הממשלה בשטחים
בדוא"ל

שלום רב,

**הנדון: דרישה לביטול המדיניות החדשה של מתפ"ש הקובעת כי לא יונפקו היתרי ביקור
בגדה לתושבי הגדה המתגוררים ברצועת עזה**

הרינו לפנות אליך בעניין שבנדון, בדרישה כי תבטל לאלתר את המדיניות החדשה הכופה על תושבות הגדה המערבית המתגוררות ברצועת עזה "לוותר" על זכותן הקוגנטית לחזור ולהתגורר בעתיד בגדה המערבית, כתנאי לקבלת היתרי מעבר לגדה לצורך טיפול רפואי, ליווי חולים, ביקור בני משפחתן וכיוצא באלו. הכל כמפורט להלן:

1. מדינת ישראל מטילה הגבלות דרקוניות על חופש התנועה של פלסטינים באמצעות משטר היתרים נוקשה. במהלך חודש נובמבר פרסמתם באתר האינטרנט של המתפ"ש את "נוהל הנפקת היתרים עבור תושבי איו"ש הנמצאים ברצועת עזה (רצ"ע)" לאחר שערכתם שינויים מהותיים בהוראות הקבועות בו (להלן: **הנוהל החדש**). בנוהל חדש זה עיגנתם הגבלות דרקוניות נוספות הנוגעות בעיקר להנפקת היתרים לצרכים הומניטריים הטומנות בחובן פגיעה קשה ביותר באוכלוסייה הרלוונטית. יודגש, כי בנוהל הישן לא היו כלל הגבלות בעלות מאפיינים דומים.
2. בבסיס השינוי הפוגעני עומד העיקרון שעוגן בסעיפים 1.ב. ו-1ג לנוהל החדש על פיו **תושבי הגדה המתגוררים בעזה לא יוכלו לקבל היתרים לביקור בגדה, בהתאם לסטטוס ההרשאות, אלא בתנאי שיבקשו להשתקע ברצועה ויוותרו על זכותם הקבועה במשפט הבינלאומי לחזור ולהתגורר באופן קבע בגדה**. האמור בהיתרים לצרכים שונים: טיפול רפואי, ליווי חולה (לרבות ילד), ביקור הורים ואחים חולים, השתתפות בחתונה או לוויה, מסחר, פגישות עבודה, יציאה לחו"ל ועוד.
3. כידוע לך, ברוב המקרים מדובר בנשים, תושבות הגדה המערבית, אשר לאחר נישואיהן לתושבים מרצועת עזה, עברו להתגורר ברצועה. מעבר זה נובע ממדיניות ישראלית השוללת מתושבות ותושבי הגדה את זכותם לחיי משפחה במקום שבו נולדו ובו חיה משפחתן וכופה עליהן להתנתק מביתן ולעבור לרצועת עזה על מנת להקים תא משפחתי עם בן זוגן.
4. כתוצאה ממדיניות הבידול ההרסנית של מדינת ישראל, נשים אלו מנותקות כמעט לחלוטין ממשפחתן בגדה. עם זאת, עד עתה הן יכלו לבקש היתרים לצורך טיפול רפואי, ליווי או ביקור בני משפחתן מדרגה ראשונה בהתאם לקריטריונים המצומצמים מאוד שנקבעו על ידכם.

5. כעת, עם שינוי הנוהל, **אתם כופים על תושבי הגדה המתגוררים ברצועה לבחור כיצד יעניש אותם המתפ"ש**: מניעת יציאה מרצועת עזה אף במקרים ההומניטריים המותרים על פי סטטוס ההרשאות, כמפורט לעיל; או ויתור על הזכות לחזור להתגורר בגדה בעתיד. יש להדגיש את מה שנדמה כמובן מאליו: שתי "האפשרויות" פוגעות בנושות בזכויות יסוד, לא סבירות ולא מידתיות באופן קיצוני ועומדות בניגוד לדין הבינלאומי.
6. המדיניות החדשה שקבעת פוגעת בנושות בזכות לבריאות, לחיי משפחה, לחופש תנועה, לאוטונומיה ולכבוד. המדיניות עושה שימוש לרעה בכוח שלטוני ומנצלת את מצוקתם של נשים, ילדים וגברים, המבקשים לקבל טיפול רפואי, לבקר את בני משפחתם החולים, להשתתף בהלוויית הורה או בחתונת אח. התניית מימוש צרכים אנושיים בסיסיים בויתור על הזכות לחזור לגדה בעתיד, עומדת בניגוד להוראות הדין הבינלאומי המנהגי ומכאן שדינה בטלות.
7. למעשה, מדובר בשימוש בזדון בשליטתכם על המעברים בין רצועת עזה לגדה. ההחלטה על הצהרת ההשתקעות והדרישה לויתור על זכויות ממי שמבקש לקיים ביקור הומניטרי בגדה מהווה הפעלת לחץ פסיכולוגי פסול כנגד אנשים הנמצאים במצב פגיע ביותר נוכח תלותם המוחלטת בכם.
8. בהתאם לדין הבינלאומי, זכותו של תושב פלסטיני שכתובתו רשומה בגדה, לשוב לשטחי הגדה המערבית, וקיים איסור מפורש על כפיית ויתור על זכות זו. מדובר בזכות קוגנטית שאף התושבים עצמם אינם יכולים לוותר עליה. סעיף 49 לאמנת ג'נבה הרביעית, המהווה חלק מהמשפט הבינלאומי המנהגי, אוסר על העבר בכפייה וגירוש אנשים בניגוד לרצונם.
9. סעיף 47 לאמנת ג'נבה קובע במפורש כי בשום פנים ואופן לא ישללו ממוגנים את ההנאות והזכויות המוקנות להם מאמנה זו, ובין היתר, גם לא בגלל הסכם שנעשה בין הרשויות של הכוח הכובש ורשויות השטח הכבוש. זאת מתוך ההיגיון לפיו תמיד יהיה חוסר שוויון בכוחות בין שני צדדים אלה. קל וחומר בענייננו, בו הנכם מבקשים לשלול מאנשים את זכותם לשוב לביתם בגדה בעתיד בגלל חתימה על מסמך או הצבת התניות פסולות, ותוך ניצול מצוקתם ורצונם לבקר בני משפחה בגדה בנסיבות הומניטריות.
10. יודגש כי אנו עוסקים באיסור שהוא מוחלט. גירוש או העברתם בכפייה של מוגנים נחשבים להפרות חמורות לפי סעיף 147 לאמנת ג'נבה הרביעית. בהתאם לסעיף 146 לאמנה, על המדינות החברות לחוקק חוקים כדי לקבוע עונשים יעילים לאנשים המבצעים, או מצווים לבצע את אחת ההפרות החמורות המנויות בסעיף 147. מכאן שלא יעלה על הדעת כי הנכם נוקטים בפעולות הנוגדות באופן חמור את ההוראות הנ"ל וקובעים בנוהל במפורש את כוונתכם לבצע העברה בכפייה וניצול מצוקתם של אנשים.
11. גם כאשר הנכם כופים על אנשים לחתום על מסמך המצהיר על השתקעותם ברצועת עזה, אין בדבר בכדי להוות הסכמה בת תוקף. הזכויות הנתונות למוגנים באמנת ג'נבה הינן **זכויות קוגנטיות** שאינן ניתנות להתניה והסכמתו של אדם לוותר עליהן היא חסרת תוקף. **סעיף 8 לאמנת ג'נבה קובע כי בשום פנים ואופן לא יהיו אנשים מוגנים רשאים לוותר על זכות מן הזכויות המובטחות להם על ידי האמנה.**

12. עוד נציין, כי בטרם עיגון המדיניות בנוהל החדש, נעשו מספר ניסיונות על ידכם לכפות על נשים המבקשות לבקר בני משפחותיהן בגדה להשתקע ברצועת עזה, תוך ויתור על זכותן לחזור לגדה בעתיד. בחלק מהמקרים בהם התערבה עמותת גישה, חזרתם בכס מניסיון זה. בעת"מ 25797-02-19 **עבד-אלאים נ' מתפ"ש** (פסק דין מיום 14.5.2019), בית המשפט דחה ניסיונכם זה ותהה "מה הקשר בין העניין הזה (חתימה על השתקעות בעזה, הח"מ) לבין היציאה לזמן קצר לאיו"ש ובחזרה מטעם הומניטרי? למה צריכה להיות הזיקה הזו"? במסגרת עתירה זו ביקשתם למנוע את יציאתה של אישה עם ילדיה, שכתובתה רשומה בגדה, מרצועת עזה לגדה בכדי לבקר את אמה החולה, ככל שלא תחתום על הצהרת ההשתקעות ברצועת עזה. בפסק דינו מיום 14.5.2020 בית המשפט קבע כי עליכם לאפשר את אותו ביקור, מבלי להחתימה על אותה הצהרה ומבלי שהדבר יהווה ויתור על זכותה לחזור לגדה בעתיד.

העתק עמ' 6 לפרוטוקול וההחלטה בעת"מ 25797-02-19 מצ"ב.

13. הטלת הסגר המתמשך על האוכלוסייה האזרחית ברצועת עזה באמצעות משטר ההיתרים פוגעת בזכויות יסוד של כל המתגוררים בה. ניסיונך להעמיק את הפגיעה כעת ולהחרף את ההגבלות על בעלי מען גדה מהווה שימוש לרעה בכוח שלטוני והוא פסול מכל וכל. אשר על כל האמור לעיל, נבקש לבטל לאלתר את המדיניות החדשה.

בברכה,

מונא חדאד, עו"ד

אסנת כהן ליפשיץ, עו"ד

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

14 במאי 2019

בפני כב' השופט ארנון דראל

עת"מ 25797-02-19 עבד-אלאים ואח' נ'
מתאם פעולות הממשלה בשטחים ואח'

- 1
2 **עו"ד גלס**: אנחנו מוכנים לאפשר לעותרת באופן מלא להיות תושבת רצועת עזה. מדיניות
3 הבידול אומרת שאי אפשר להיות תושב במקביל.
4
5 **בית המשפט**: מאחר והנוהל עוסק בתושבות והגדרת "תושב" בדין הישראלי לפחות, הוראת
6 שעה העוסקת בממשק "מדינת ישראל, שטחים, רצועת עזה", לפחות שם יש הרחבה שמחילה
7 על מי שמתגורר את הגדרת התושב.
8
9 **עו"ד גלס**: זה בא לטובת העותרת, ההסתמכות על המרשם. היא יכולה כן להסתמך על
10 המרשם ולבקש לחזור לאיו"ש כיום או שהיא יכולה להיחשב בנסיבות חייה ובזיקות להצהיר
11 שהיא תושבת רצועת עזה. המשמעות היא שהיא לא יכולה להיות תושבת איו"ש במקביל.
12
13 **בית המשפט**: כשהיא תחזור לבקש להתגורר מגורי קבע יוחלט אז. העתירה הזו אומרת
14 שכתושבת עזה היא זכאית לצאת ממניעים הומניטריים.
15
16 **עו"ד גלס**: המטרה של ההשתקעות היא להעמיד אותה על ההשלכות של השתקעות ברצועת
17 עזה. להסתמך רק על האמירה של תושבת עזה בלי "ואינה תושבת איו"ש", זו הנקודה. כל מה
18 שאנחנו רוצים הוא שהיא תכיר בתושבות.
19 כבר בימים אלה נתקפת השתקעות ברצועת עזה על בסיס זה שלא הבהרנו לתושבת שעברה
20 את ההשלכות. אז היתה השתקעות בעזה בקשה אפשרית רק למי שהיה אז באיו"ש. אנו
21 הסכמנו אז על בסיס התחייבות מעורכי דינם שההשלכות הובהרו להם וזאת כדי לקבל אישור
22 בלי חתימה. בא-כוחם הבהיר להם שההשלכות מובנות.
23
24 **בית המשפט**: מה הקשר בין העניין הזה לבין היציאה לזמן קצר לאיו"ש ובחזרה מטעם
25 הומניטרי? למה צריכה להיות הזיקה הזאת? אם אתם חושבים שבסיטואציה הזו כשהיא גרה
26 ברצועת עזה כל כך הרבה שנים היא נחשבת כמי שאיננה תושבת איו"ש, כשהעניין יעמוד על
27 הפרק תחליטו והיא תתמודד. למה חשוב הרצון הזה ליציאה מטעמים הומניטריים לכמה
28 ימים?
29